

TRONDHEIM KOMMUNE

Rådmannen

Kommunedelplan for kulturarenaer 2012-2024

Innhold

Innledning.....	2
Hvilke arenaer er inkludert i planen	2
Generelle planforutsetninger.....	3
Kommuneplanen	3
Rolleavklaring	3
Økonomi generelt.....	3
Utvikling av kulturarenaer og befolkningsvekst	4
Status kulturarenaer	5
Satsingsområder	6
Satsingsområde 1: Kunst og kulturbyen	8
Satsingsområde 2: Bydelene	12
Satsingsområde 3: Attraktiv midtby	14
Satsingsområde 4: Kunnskapsbyen.....	15
Økonomiske konsekvenser av handlingsdelen 2013–2016.....	16
Tilleggsnotat	21
Vedtak	26

Kommunedelplan for kulturarenaer 2012 – 2024

Kommunedelplan for kulturarenaer 2012-2024 skal være kommunens viktigste redskap når det gjelder drift og videre utvikling av eksisterende kulturarenaer, samt planlegging og etablering av nye. Planen skal sikre en målrettet og strategisk lokalisering og utvikling av byens kulturarenaer samt styrke sambruken av kulturarenaer. Den skal også sikre en arenavutvikling som er tett knyttet opp til byens øvrige utviklingsstrategier, både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel 2009-2020.

Kommunedelplan for kulturarenaer 2012-2024 består av en generell del og en handlingsdel. Den generelle delen behandler planforutsetninger, rolleavklaring, økonomi, befolkningsvekst, status og prioriterte satsingsområder. Handlingsdelen beskriver fire satsingsområder og strategier/tiltak. Handlingsdelen vil også inkludere en liste over prioriterte tiltak med økonomisk konsekvenser for den første planperioden 2013-2016. Tiltak som man ikke klarer å realisere i den aktuelle planperioden bør prioriteres i den neste planperioden.

Handlingsdelen med listen over prioriterte tiltak skal rulleres hvert 4. år.

Innledning

Et levende kulturliv, der alle innbyggere kan delta i kulturaktiviteter, og oppleve kunst og kultur av høy internasjonal kvalitet, er viktig for å styrke byen og regionens attraktivitet. Den tenkningen som gjelder for idretten bør også anvendes for kulturen; både elite og bredde er nødvendig for at kulturen skal ha gode vilkår.

Trondheim huser noen av de mest anerkjente teknologi- og kunnskapsmiljøene i Norden, og er avhengig av å rekruttere forskere og kunnskapsarbeidere i skarp konkurranse med andre ledende internasjonale kunnskapsmiljøer. For å nå fram i denne konkurransen er det viktig at byen fremstår som en spennende og mangfoldig kulturby med kunst- og kulturtilbud på et høyt nivå. I tillegg vil den forventede befolkningsøkningen kreve flere nye kulturarenaer. Hvis ikke vil dekkingsgraden synke for hvert år.

Planens generelle del strekker seg 12 år frem i tid. Det er et langt perspektiv og dagens behov for kulturarenaer vil ikke være det samme om 12 år. Planens prioriterte satsingsområder gjenspeiler imidlertid at Trondheim skal være Norges kunnskapsby i 2024 med kultur som en viktig drivkraft. Dette forutsetter at utviklingen av kulturarenaer blir en sentral og integrert del av byutviklingen.

Hvilke arenaer er inkludert i planen

Til grunn for arbeidet legges følgende definisjon:

«En kulturarena er en fysisk møteplass der kunst og/eller kultur skapes, utøves, formidles, oppleves og deles.»

Planen tar for seg arenaer som faller inn under denne definisjonen, både de som har kulturproduksjon- og formidling som primærformål, og de som har dette som sekundærformål og er offentlig tilgjengelige. Med unntak av temporær kunst forutsettes også varighet og gjentakelse over tid for at en arena faller inn under definisjonen. I planen inngår således arenaer for scenekunst, musikk, film, kunst og kulturarv (museum), arkiv, litteratur, kulturhus, øvingsrom/verksteder/produksjonssteder, kirker, fritidsklubber, forsamlingslokaler/samfunnshus, helse- og velferdssenter, skoler og barnehager, uterom som er egnet for kunst- og kulturformidling og flerbruksanlegg som brukes til kulturformål. Planen omfatter både offentlige og enkelte privat eide kulturarenaer.

Generelle planforutsetninger

Kulturloven «Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd» av 2007 fastslår det offentlige ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle får anledning til å delta i kulturaktivitet. Det heter også at «Det offentlige skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemiddel og tiltak».

Trondheim kommunes «Handlingsprogram for kunst 2005-2013» ble vedtatt i bystyret 22. juni 2005, og rullert i desember 2009. «Handlingsprogram for kultur 2010-2013» ble vedtatt i bystyret 23.sept. 2010. I begge programmene er utarbeidelse av en egen arenaplan for kultur et prioritert satsingsområde. I tillegg finnes en rekke andre relevante dokumenter, utredninger, undersøkelser og planer som legger føringer for kulturarenaplanen. Blant disse kan nevnes «Plan for Trondheim kommunale kulturskole» (Bystyret 2009), «Strategisk museumsplan for Sør-Trøndelag» (Fylkesting og Bystyret 2006) og «Strategiplan for kulturnæringer i Trøndelag 2009-2016» (Fylkesting og Bystyret 2009).

Kommuneplanen

Kommunedelplan for kulturarenaer bygger på overordnede mål og strategier i «Kommuneplanens samfunnsdel 2009-2020». Planen fremhever at kunst- og kulturlivet skal være en partner i utviklingen av bysamfunnet og at Trondheimsregionens vekst og verdiskapning skal skje i samvirke mellom forskning, kultur, næringsliv og offentlig sektor. Kommunen vil i den forbindelse bidra til å styrke kunst- og kulturinstitusjonene som en kreativ kraft i regionutviklingen.

Kommuneplanens arealdel 2007 – 2018 fastsetter hvilke områder som kan bygges ut og hvilke prinsipper og forutsetninger som skal ligge til grunn for den mer detaljerte planleggingen av utbyggingsprosjekter, samt vern og bruk av arealer. Planen vil i neste planperiode blant annet ha sterkere fokus på å utvikle og styrke lokalsenter i bydelene gjennom å gi gode tilbud av handel og service, være en møteplass og ved å skape identitet. I dette arbeidet vil utviklingen av kulturarenaer være en sentral del for å styrke lokalsentrene.

Rolleavklaring

Trondheim kommune har, som en av mange oppgaver, ansvaret for å sikre det profesjonelle kunst- og kulturlivet en god infrastruktur samt legge til rette for at befolkningen kan delta i kulturelle aktiviteter gjennom gode, tilgjengelige, universelt utformet og inkluderende arenaer. Kommunen skal spesielt ivareta ansvaret for at en helhetlig utvikling av byen står sentralt. Dette forutsetter at kommunen samhandler/samarbeider med mange ulike aktører og miljøer, deriblant kulturaktører, kunnskapsmiljøene og næringslivet. Kommunen skal arbeide for å få til gode finansielle løsninger i prosjekter, gjennom statlige bevilgninger og tilskuddsordninger, i samarbeid med andre offentlige aktører og i partnerskap med næringslivet. Trondheim kommune skal også sørge for å etablere nettverk for å nå målene denne planen beskriver.

Økonomi generelt

Utvikling av kulturarenaer i tråd med denne planen vil kreve økte midler til både drift og investeringer. I gjeldende økonomiplan ligger det begrensede midler til tiltak beskrevet i denne planen. Det vil være utfordrende å prioritere nye investeringsmidler til området, da fremtidige behov for investeringer i kommunal tjenesteproduksjon er større enn fremtidig finansieringsevne¹.

¹Investeringsvolumet er begrenset av en handlingsregel som sier noe om hvor stor andel av kommunens frie disponible inntekter som kan gå til å dekke kapitalutgifter.

Drift av nye tilbud som etableres må primært dekkes innenfor de rammene som bevilges til kulturområdet som følge av befolkningsvekst. Hvert år øker rammene med om lag 1,2 millioner kroner som følge av befolkningsvekst. Dersom dette ikke er tilstrekkelig, må nye driftstiltak finansieres med å prioritere midler fra andre områder i kommunen. I tillegg dekkes kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold for nye bygg av andre avsatte kommunale midler. Også etablering av uterom/parker dekkes av andre avsatte kommunale midler.

For å lykkes med denne planen er det fire mulige finansieringskilder som kan utnyttes bedre:

1. Kulturområdet må utnytte de ressursene og mulighetene som finnes i dag. Ved å selge uhensiktsmessige eiendommer som benyttes til kulturformål i dag, kan midler frigjøres. Husleieforhold kan også avvikles og frigjorte midler kan benyttes til å dekke kapitalutgifter i nybygg.
2. Det er et mål å øke Trondheims andel av statlige og regionale midler til kulturarenaer. Eksempler på mulige tilskudd er:
 - Tilskudd til regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur fra fylkeskommunen og en desentralisert ordning for tilskudd til kulturhus. Fylkeskommunen skal i 2012 legge frem nye mål og retningslinjer for tilskuddsordningen for kulturbygg for perioden 2012-2015.
 - Norsk kulturråd og ulike departement disponerer investeringsmidler og flere tilskuddsordninger.
3. I større utbyggingsprosjekt bør utvikling av kulturarenaer inngå som en naturlig og integrert del av plangrunnlaget. I samarbeid med private utbyggere bør det være et mål å utvikle gode løsninger for kulturarenaer som gjør de nye utbyggingsområdene mer attraktive. Kommunens økonomiske virkemidler er imidlertid begrenset, da investeringstilskudd til private aktører må finansieres over kommunens driftsbudsjett. Offentlig medvirkning kan skje via kommunale lånegarantier. Det stilles imidlertid strenge krav i forhold til kommunale lånegarantier. Det vil være spesielt viktig å tenke igjennom organisasjonsformen for å unngå konflikt med private kommersielle interesser.
4. I bydelene kan etableringer av «Kultursentra» (beskrives nærmere i Handlingsdelen under satsingsområde Bydelene) skje i forbindelse med fremtidig utbygging av det kommunale tjenestetilbudet. Gjennom samordnet planlegging kan kultursentra etableres i tilknytning til arenaer i skole, helsehus, barnehager og flerbrukshaller med mer. Dette kan gi en bedre utnytting av de samlede midlene til investering og drift.

Det er behov for å gjennomgå kommunens støtteordninger til konsertarenaer for å unngå konflikt med kommersielle interesser i tråd med interpellasjon i bystyret 16/2 (sak 39). Dette må ses i sammenheng med kommunens tilskuddsordninger og må derfor utredes separat.

Utvikling av kulturarenaer og befolkningsvekst

Felles for de norske storbyene er at de er inne i en periode med sterk befolkningsvekst. Denne veksten gir storbykommunene betydelige utfordringer på en rekke ulike områder: økonomi, byutvikling og

boligbygging, kulturtilbudet og all tjenesteyting, utvikling av kollektivtransport, transportløsninger og annen infrastruktur.

Trondheim kommune har igangsatt «Prosjekt 2030» som skal vurdere kommunens samlede behov for investeringer i tomtearealer, bygninger og anlegg for alle disse formålene frem til 2030. Planen er avgrenset til kommunale investeringene (finansiert over bykassen). Driftskostnader er ikke tema i denne omgang. Beregningene gjøres på basis av en framskrivning ut fra dagens befolkningstall og antallet aktuelle bygg/anlegg (2011) innen de ulike formålene. Det forutsettes samme dekningsgrad og løsninger i 2030 for den økte befolkningmengden. Aktiviteter som tradisjonelt har vært etablert og drevet i privat regi er, med noen få unntak, ikke tatt med i beregningen av investeringsbehovet. Foreslåtte prosjekter som ny storbyhall, kunsthall, og lignende prosjekter som ikke er relatert direkte til befolkningsveksten, anses å representere en utvidelse av dagens tilbud, og er derfor ikke med i beregningene.

For å finansiere nye bygg/anlegg utenom tjenesteproduksjonen, har kommunen og andre offentlige aktører ofte organisert prosjektene som AS-er eller stiftelser, og/eller kommunen har gått sammen med fylkeskommune og stat i spleiselag. Forutsetningen er at investeringer ikke skal belaste bykassen. Denne type bygg og anlegg kommer derfor i tillegg til de bykassefinansierte investeringene som inngår i Prosjekt 2030. Eksempler på slike institusjoner er Pirbadet, Trondheim Spektrum, Olavshallen, Trøndelag teater med flere. Imidlertid kan en med stor sannsynlighet anta at det ligger betydelige latente rehabiliterings-/investeringsbehov i slike bygg/anlegg i løpet av 20-40 år. Befolkningsøkningen vil føre til økt etterspørsel av nybygg-/anlegg. Behovet for medfinansiering fra Trondheim kommune vil øke i takt med dette. Slike investeringer kommer i tillegg til de bykassefinansierte investeringene til tjenester som det redegjøres for i Prosjekt 2030. Denne planen har derfor som mål å bidra til å sikre at kommunen har tilstrekkelig dekning av arenaer i 2030.

Status kulturarenaer

Trondheim har til sammen 334 kjente arenaer for kultur. Av disse er det 74 som har kulturproduksjon og formidling som primæraktivitet. De øvrige 260 har kulturproduksjon og formidling som tilleggsaktivitet. Flertallet av arenaene ligger i sentrum og sentrumsnære bydeler noe som blant annet skyldes at de fleste større kulturinstitusjonene er lokalisert der. For øvrig fordeler arenaene seg relativt jevnt i de øvrige bydelene i forhold til innbyggertallet.

Statusdokumentet viser at det helt eller delvis mangler lokaler for formidling og produksjon innenfor det profesjonelle kulturlivet på områder som film, samtidskunst, større konserter, litteratur og scenekunst. Det er også behov for en bedre utnyttelse og tilrettelegging av de eksisterende formidlings- og produksjonsarenaene. Statusdokumentet påpeker også at arenautviklingen i Midtbyen bør sikres, både for å styrke Midtbyen som byens og regionens viktigste kultursentrum, og for å opprettholde et levende bysentrum.

Statusdokumentet avdekker at fritidskulturlivet mangler godt tilrettelagte og tilgjengelige lokaler for aktivitet og formidling. Spesielt er behovet stort i bydelene og flere bydeler mangler egnede arenaer til dette. Disse arenaene fungerer ofte som møteplass for innbyggerne og er vesentlig for å utvikle en god by.

Barn og unge har behov for flere møteplasser tilrettelagt for kulturaktiviteter og formidling, både innendørs og utendørs. Arenaene bør tilrettelegges med scener, mulighet for dans/fysisk aktivitet og muligheter for visuelle kunstuttrykk.

Statusdokumentet viser at Trondheim har mange utendørsarenaer i byen som brukes til kulturaktiviteter, men at de i varierende grad er tilrettelagt for kulturformål.

Satsingsområder

I startfasen av planarbeidet ble det definert rundt 20 forskjellige innsatsområder. Gjennom arbeidet har vi funnet fram til fire satsingsområder som vi mener er de sentrale og som dekker de områdene planen omfatter. Disse satsingsområdene er beskrevet i det følgende.

Satsingsområde 1: Kunst og kulturbyen

Kunstnere og kulturinstitusjoner er viktige både som produsenter og formidlere av kultur og kunnskap. De må sikres mulighet til å utvikle sin rolle som selvstendige aktører, og som viktige partnere i samfunnsutviklingen. Kulturbyen Trondheim skal være et senter og en sterk drivkraft i det regionale kulturlivet, og en attraktiv by for kunstnere med gode arenaer av høy kvalitet. Som landets tredje største by og et sterkt regionalt senter må byen etterstrebe å utvikle institusjoner som tar ansvar for nasjonale oppgaver. Institusjonene skal også være samlingspunkt for byens beboere og besøkende. Trondheim kommune vil tilrettelegge for at utviklingen av kulturarenaer blir en sentral og naturlig integrert del av byutviklingen, slik kommuneplanen legger opp til.

Satsingsområde 2: Bydelene

Bydelene er historisk og tradisjonelt oftest minst utviklet når det gjelder kulturarenaer, til tross for at det er der de fleste bor og lever, noe statusdokumentet bekrefter. Kommuneplanens samfunnsdel legger vekt på at byens befolkning skal kunne møte ulike kulturuttrykk og utvikle sin kulturkompetanse gjennom hele livet. Kommunen må sikre at det finnes gode og tilgjengelige arenaer for kulturaktiviteter i alle bydeler. Kulturarenaene er også viktige møteplasser. Planen har som mål om å utvikle kulturarenaer tilpasset den enkelte bydels behov. Dette kan variere fra bydel til bydel, men felles for alle arenaer er at de skal være universelt utformet og synlige i bydelene. Utvikling av lokale arenaer, som vi har valgt å kalle "Kultursenter", bør så langt det er mulig skje i samarbeid med innbyggerne og lag og organisasjoner i bydelene. Det er viktig å se utvikling av «Kultursenter» i sammenheng med utvikling av bibliotek, kulturskolen og kulturenhetens tilbud til barn, unge, seniorer og personer med funksjonsvansker, og mot annen offentlig infrastruktur i bydelen. Etableringen av «Kultursenter» skal også knyttes opp mot utviklingen av lokalsenterstrukturen som kommuneplanens arealdel legger opp til.

Satsingsområde 3: Attraktiv midtby

Kommunen skal i årene fremover arbeide for å styrke Midtbyen som identitetsbærer for hele byens befolkning og som regionens viktigste handels- og kultursentrum. Her skal innbyggerne oppleve ulike kulturuttrykk. Kulturarenaene i Midtbyen må derfor ha høy kvalitet, være lett tilgjengelig og inkluderende. De bør ha god beliggenhet på strategisk viktige steder ettersom de vil være med å utvikle byens identitet og styrke «byens ansikt» utad.

Satsingsområde 4: Kunnskapsbyen

Kommuneplanens hovedmål er at Trondheim i 2020 er en internasjonalt anerkjent teknologi- og kunnskapsby. En kunnskapsby er en by hvor kunnskapsformidling, -utvikling og -industri er sentrale og bærende elementer i samfunnslivet. Den kjennetegnes ved at den er en attraktiv by å bo og arbeide i. Studenter, kunnskapsbaserte institusjoner og bedrifter stimuleres gjensidig av å være i, eller i nærheten av, dynamiske og mangfoldige bymiljø. Hvis vi skal utvikle miljø i toppklasse innen de kunstneriske fagene krever det arenaer som holder en høy kvalitet og som gir utøverne best mulig rammer for å utvikle seg. Erfaringen viser også at styrking av de profesjonelle aktørene i tillegg bidrar til å styrke fritidskulturlivet og inspirere barn og unge.

På samme måte som utdanningsinstitusjonene, har også kulturinstitusjonene en viktig rolle i regionens kunnskapsproduksjon, i tillegg til at de skal bidra med inspirasjon og stimulere til egenaktivitet i befolkningen. Dette krever tilgang på kulturarenaer tilrettelagt for formidling, aktivitet og møter mellom mennesker. Trondheim kommune vil derfor tilrettelegge for at utviklingen av byens kulturarenaer må skje i samarbeid med kunnskapsmiljøene og deres planer. Det vil også være viktig å trekke inn FOU-miljøene i arbeidet for å utvikle ny kunnskap om hvordan kunst- og kulturarenaer skal bygges.

Handlingsdel 2013 - 2016

Satsingsområde 1: Kunst og kulturbyen

Trondheim kommune skal styrke og videreutvikle infrastrukturen for kunst og kultur gjennom følgende:

- **Ta i bruk kulturplanlegging i alle større utbyggingsprosjekter som en integrert del av byutviklingen**

I de siste tiårene er det utviklet en egen metode, kulturplanlegging, for å integrere kultur som en dimensjon i byutvikling. I kulturplanlegging kartlegger man hvilke kulturelle ressurser som befinner seg lokalt. Dette skal bidra til å synliggjøre og tydeliggjøre forståelsen av hva slags ressurser som et utviklingsarbeid kan ta utgangspunkt i. Metoden skiller seg fra tradisjonell planlegging ved at den har et bredere perspektiv på hva som utgjør et steds ressurser. Kommunen bør i alle større utviklingsprosjekter ta i bruk kulturplanlegging som metode i tillegg til tradisjonelle metoder. Aktuelle områder er blant annet Nyhavna, Brøset og Tempe-Sluppen. Det er en utbredt erkjennelse at kulturambisjoner må formuleres og integreres allerede i en tidlig planfase. I kommuneplanen 2009-2020 slås det fast at utvikling av kulturinstitusjoner skal være en sentral del av byutviklingen. Denne målsettingen understreker kulturens betydning for å utvikle en god by hvor man har gode vilkår både som utøvere og som konsument av kultur.

- **Utrede ny bruk av Kongens gate 1**

Trondheim kommune fikk det tidligere Norges Bank bygget i Kongens gate 1 i gave på 1990-tallet med en klausul om at det må brukes til kulturformål. I dag huser bygget Vitensenteret. Under forutsetning av at planene for «Vitenskapssenter på Kalvskinnet» realiseres skal det settes i gang et utredningsarbeid av bygget, både i forhold til de fysiske rammene og det innholdsmessige. Målet er å lage et kulturhus i Kongens gate 1, som kan bli en tverrfaglig kulturarena for formidling og produksjon. En ny bruk av bygget kan imøtekomme flere behov som eksisterer i dag.

- **Planlegge etablering av Kunsthall innen 2016**

Formannskapet har bedt rådmannen (saksnr 54/12) om å legge fram en ny sak i 2013 for bystyret om finansiering av investering og drift av kunsthall. Kunsthallen planlegges etablert innen 2016. Styringsgruppen for prosjektet har anbefalt at den skal etableres ved tverrforbindelsen til Brattøra. Målet for kunsthallen er at den skal være en visningsarena og et laboratorium for samtidskunst av høy kvalitet på et internasjonalt nivå. Den er definert som en arena for et mangfold av kunstuttrykk, og som viser nye tendenser innen samtidskunsten.

- **Utvide «Artist in residence»-ordningen**

I handlingsprogrammet for kunst er styrking av det internasjonale samarbeidet en av fem hovedsatsinger. I NTNUs strategi for 2011-2020 er også det internasjonale fagfellesskapet vektlagt innen de estetiske fagområdene. Det er et mål å utvide «Artist in residence» ordningen ved å etablere et bosted for besøkende kunstnere.

- **Planlegge etablering av Litteraturhus**

Rapporten om Litteraturhus er ferdigstilt og den konkluderer med tre alternative løsninger. To alternativ er knyttet til bygningen Huitfeldtgården i Kjøpmannsgata 14 og den tredje i Trondheim Folkebiblioteks lokaler i det gamle Rådhuset. Rådsmannen vil arbeide for å realisere et litteraturhus og vil legge frem egen sak for Formannskapet i løpet av høsten 2012.

- **Tilrettelegging for visning av film**

Trondheim har i dag et stort antall kinosaler, og det planlegges nybygg og ombygg. Gjennom Filmkoop Midt-Norge har filmmiljøet fremmet ønske om etablering av en uavhengig arena for visning av film, en arthouse-kino for cinematek, filmklubber og festivaler, en samlende arena for den produserende filmbransjen der kostnadene til leie og drift er i samsvar med virksomhetenes økonomi. Filmkoop gir uttrykk for at det ikke er heldig å etablere dette visningsstedet sammen med Trondheim kino, men ønsker at denne arenaen skal etableres sammen med litteraturhus og/eller kunsthall. Det er nødvendig at Filmkoop viderefører dialogen med ledelsen for disse prosjektene ved at de gjør rede for sitt arealbehov og tekniske løsninger samt avklarer om og hvordan visningsarena for film kan etableres gjennom sambruk av lokaler med litteraturhus og/eller kunsthall. Dersom et samarbeid ikke lar seg realisere, vil spørsmålet om en ny visningsarena for film bli vurdert ved rullering av arenaplanen.

- **Tilrettelegge lokaler for Trondheim kommunale kulturskole**

Planen for utvikling av Trondheim kommunale kulturskole (TKK) (sak 75/09) skal følges opp og etableringen av kulturskolesenter i bydelene skal knyttes opp mot «Kultursenter» i bydeler hvor det er aktuelt («Kultursenter» er nærmere beskrevet under satsingsområde 2 Bydelene). Alle skoler skal tilrettelegges som arenaer for kulturskoleaktiviteter til 1.-4.trinn. Permanent scene for scenekunst (sirkus, dans, teater, visningsrom) skal vurderes i Olavshallens Lille Sal. Trondheim kommune vil i samarbeid med Olavshallen se på mulighetene for å tilby rimelig leie av Lille sal til scenekunst og musikk for Trondheim kulturskole, det frivillige kulturlivet og mindre, profesjonelle prosjekter. Driftsmodellen bør utredes slik at Lille Sal også kan bli disponibel som arena for formidling for fritidskulturlivet. Det bør også vurderes å flytte de visuelle kunstfagene fra Gregusgaten til Olavshallen slik at man tilrettelegger for mer tverrfaglige prosjekter. For tiden utredes det om Institutt for musikk skal samlokaliseres med de andre kunstfaglige utdanningene innen NTNU. I så fall betyr det at det frigjøres areal i Olavskvartalet, og det vil da bli særlig aktuelt å foreta en grundig vurdering av hvordan Olavskvartalet og Olavshallen skal utvikles i framtida.

Når det gjelder å etablere et kulturskolesenter i midtbyen er det svært viktig at den gode samarbeidsmodellen som er etablert med Institutt for musikk (NTNU) videreutvikles til også å inkludere andre uttrykksformer. Det bør vurderes om det kan etableres en felles arena for kunstfaglig forskning og utvikling som kulturskolen også kan være en del av. Kunstfag krever spesielt tilpassede rom og utstyr som det kan være formålstjenlig å dele. Eksempler på dette kan være konsert- og dansesal er og blackbox, garderober, utstillingsrom samt fellesrom. Kulturskolen har mye å vinne på å samlokaliseres med kunstfaglige høyere utdanninger.

- **Utvikle produksjons- og fremføringslokaler for kunstnere**

Ved å bidra til samlokalisering og tilrettelegging for utvikling av fagmiljøer kan det offentlige legge et godt grunnlag for at kunstnere i etableringsfasen får en god start og en plattform for å utvikle bærekraftige kulturnæringer. Det er behov både for samlokalisering av produksjon- og fremføringslokaler innen de enkelte kunstuttrykkene og for tverrfaglige arenaer.

Trondheim kommune skal sammen med fagmiljøene, utvikle arenaer for produksjon og fremføring for kunstnere og kreative miljøer i etableringsfasen.

Lokalene i Gregusgate og paviljongene på Bispehaugen bør vurderes som aktuelle steder for denne typen tilbud forutsatt at Kulturskolens aktiviteter i Gregusgate etableres et annet sted.

Som nevnt tidligere ønsker Trondheim kommune å kjøpe tid i Olavshallens Lille sal. Gjennom denne ordningen vil det bli tilbudt rimelig leie av salen i deler av året til formidling av scenekunst og musikk for det frivillige kulturlivet og for profesjonelle prosjekter. Kommunen vil også opprette en tilsvarende ordning i Verkstedhallen på Svartlamon. Gjennom ordning for kjøp av tid i Verkstedhallen vil kommunen tilby rimelig leie for preproduksjon av scenekunst, dans og musikk. Begge ordningene forbeholdes produksjon og visning av ikke-kommersielle prosjekter og prosjekter som i mindre grad er økonomisk bærekraftige. Trondheim kommune vil tilby korttidsleie til de frie teatergruppene for preproduksjon i Paviljong på Bispehaugen skole. Kommunen vil arbeide for å få en permanent løsning for disse aktørene.

På sikt bør man også vurdere å etablere mindre øvings- og produksjonslokaler for korttidsleie. Dette bør utvikles i dialog med utdanningsinstitusjonene.

- **Tilpasning av Teaterhuset Avant Gardens (TAG) lokaler**

TAG har som mål å finne mer egnede lokaler enn dagens arena i Folkets Hus. Dagens leieavtale som Trondheim kommune har inngått med AØF utløper 2014. AØF har planer om betydelig ombygging av Folkets Hus, herunder også TAG's lokaler. Ved framtidig leie av lokaler, i Folkets hus eller andre steder, bør det vurderes om TAG selv skal inngå leiekontrakt med utleier.

- **Utrede mulig etablering av Storbyhall**

Formannskapet tok til etterretning rådmannens orientering om storbyhall i sak: 316/11, 20.12.2011. Saken omhandlet muligheten for å tilrettelegge for en storbyhall med kapasitet og størrelse for messeaktivitet, konserter og toppidrett i Trondheim. Formannskapet vedtok at det skal tas hensyn til følgende i arbeidet videre: hotellkapasitet i nærmiljøet, tilretteleggelse for publikumsrettede tilbud (servering, kiosker, underholdning osv.), trender internasjonalt, mulig privat finansiering og potensielle konfliktområder mellom breddeidrett og kommersiell aktivitet. Målet er å legge frem ny sak innen utgangen av 2012.

- **Utrede utendørs konsertarena for større konserter**

Formannskapet har bedt rådmannen iverksette en mulighetsstudie for festningen som konsertarena (saksnr 5/11). Studien skal også inneholde vurderinger av alternative utendørs konsertarenaer i Trondheim.

- **Utrede utbygging av kunstmuseene**

Kunstmuseene i Trondheim holder til i eldre bygg som ikke tilfredsstillende behøver for god museumsvirksomhet. Det er også store utfordringer knyttet til tilgjengelighet og universell utforming. Museene i Sør-Trøndelag vil i de nærmeste årene utrede utbyggingsbehovet til Trondheim Kunstmuseum og Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum. Påfølgende investeringer må skje i samfinansiering med stat og fylkeskommune.

- **Utrede kirker som kulturarenaer**

Behovene for kirkelige arenaer endrer seg i takt med samfunnsutviklingen. Kirkebyggene er viktige som arena for soknets egen kulturformidling, men også for andre deler av byens befolkning. Kirkelig Fellesråd utarbeidet «Kirkebyggutredningen» i 2007-09 hvor behovet for kirkebygg i årene fremover drøftes og problematiseres. Utredningen er starten på et arbeid der Kirkelig Fellesråd skal se på hele kirkebyggstrukturen i Trondheim. Kirkelig fellesråd har meldt interessen for å samarbeide med kommunen om utvikling av kirkebyggene og kirkebyggstrukturen i Trondheim.

- **Tilrettelegge og utvikle innendørs kulturarenaer**

I det planlagte prosjektet Nye Leüthenhaven, i regi av Trondheim kommune, planlegges det møterom for fritidskulturlivet.

- **Tilrettelegge utendørs kulturarenaer**

Behovet for å tilrettelegge og utvikle kulturarenaer utendørs er stort og det bør avsettes en pott hvert år som skal gå til mindre tiltak for å forbedre utendørs arenaer mht kulturarrangement. I samarbeid med byutvikling utredes aktuelle arenaer og samordnes med andre opprustningstiltak. Midlene skal forvaltes av kommunaldirektør for kultur og næring.

- **Formidle lokaler til fritidskulturlivet**

Fritidskulturlivets behov formidles gjennom jevnlig dialogmøter med Trondheim kulturnettverk, som er kommunens kontaktledd for fritidskulturlivet. Målet med dialogmøtene er å finne løsninger som i størst mulig grad dekker fritidskulturlivets behov blant annet utbedre akustiske forhold, lagerplass og produksjonslokaler. Etablering av en sentral nettbasert utlånsordning for kommunale lokaler vil også bedre tilgangen til lokaler.

Satsingsområde 2: Bydelene

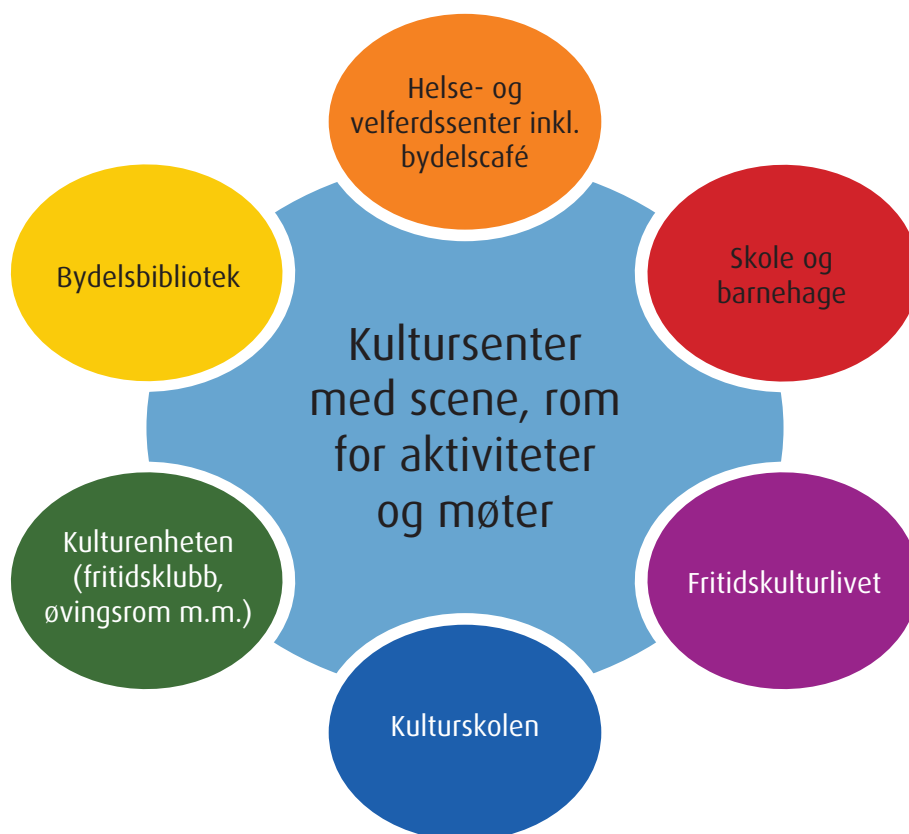
Trondheim kommune skal sikre en utvikling i bydelene som bidrar til kulturaktivitet- og opplevelse for flest mulig og gode oppvekstvilkår for barn og unge gjennom følgende:

- **Utvikle en felles kulturarena «Kultursenter» i bydeler med lokalsenterfunksjon**

I bydelene er det et stort antall arenaer som har kulturaktivitet som sekundærfunksjon, men som sjelden er godt nok tilrettelagt for kulturaktivitet. For å sikre at byens innbyggere i fremtiden har tilgang på gode og tilgjengelige kulturarenaer skal det i planperioden utvikles en felles lokal kulturarena s.k «Kultursenter» i alle bydeler med stor befolkningstetthet og med lokalsenterfunksjon (Lokalsenterstruktur i Trondheim - analyse til Kommuneplanens arealdel 2012-2024). Utviklingen av slike arenaer må ses i sammenheng med befolkningsutviklingen i bydelene og de utbyggingsplaner som foreligger. «Kultursenteret» kan bidra til å styrke bydelenes identitet og kan fungere som bydelens møtested og en plass for frivilligheten. Et «kultursenter» kan i de fleste bydeler være en arena som allerede eksisterer, men gjøres lettere tilgjengelig og mer tilpasset fremtidens behov. Anlegget bør utvikles slik at det tilfredsstiller dagens krav til en kulturarena. Det betyr tilrettelegging for både produksjon, øving og formidling. Innholdet kan variere fra bydel til bydel, men det bør inneholde offentlige tilbud som bydelsbibliotek, Kulturskolen og tilbud i regi av Kulturenheten som for eksempel øvingsrom og fritidsklubber. Fritidskulturlivet bør også ha sin naturlige plass i disse sentrene og skal delta i planleggingen. Utvikling av «Kultursenter» skal knyttes opp mot utviklingen av skoler/barnehager, helse- og velferdssenter og bydelskafeer i bydelene. Dette bør også ses i sammenheng med utviklingen av kirkebygg og kirkebyggstrukturen i Trondheim. Som en oppfølging av «Kirkebyggutredningen» fra 2009, har Kirkelig Fellesråd startet opp med en gjennomgang av dette. Det forutsetter også at arbeidet koordineres opp mot kunnskapsinstitusjonenes arenaplaner, og at man vurderer hvordan FoU-miljøene kan bidra for å finne innovative løsninger for å få til gode og funksjonelle løsninger. Samhandling med Sør-Trøndelag fylkeskommune og deres planlegging av videregående skoler må også vurderes.

Utvikling av kultursenter vil forutsette en gjennomgang av dagens bibliotekstruktur, spesielt med tanke på bydelsbibliotekene. I et langsiktig perspektiv kan samordning av disse ressurser gi en kvalitativt bedre og mer kostnadseffektiv arenavikling. I første omgang bør etableringen av slike arenaer vurderes øst i byen, på Risvollan i forbindelse med utbyggingen av helse- og velferdssenter og barnehage og i Saupstad/Kolstad området. I tillegg foretas en helhetsvurdering av alle byens lokalsenter og behov for kulturarenaer tidlig i den første planperioden. På Saupstad/Kolstad må arbeidet med utvikling av kulturarenaer knyttes til arbeidet med områdeløft Saupstad-Kolstad. Kultursenter i de øvrige lokalsentrene skal utvikles og tilrettelegges i andre og tredje planperiode.

Det settes av midler til fysiske strakstiltak i lokaler definert som «Kultursenter» slik at det raskest mulig tilrettelegges arenaer som er gode, både til aktiviteter og fremføring. Potten for fysiske strakstiltak skal disponeres av kommunaldirektør for kultur og næring, men tiltak skal utvikles i samråd med både oppvekstsektoren, helse- og omsorgssektoren og fritidskulturlivet.

Modell for Kultursenter-strukturen

- **Utvikle arenaer for kultur- og fritidsaktiviteter for barn og unge slik at alle opp til 18 år opplever at de har et tilbud i sitt nærmiljø**

Målet er å etablere arenaer slik at alle barn og unge opp til 18 år opplever at de har et tilbud om kultur- og fritidsaktiviteter i sitt nærmiljø. Etablering av nye fritidsklubber må vurderes ut i fra fremtidig befolkningsvekst og boligstruktur i bydelene. Flere fritidsklubber er oppgradert de seneste årene. Til tross for dette er standarden dårlig med nedslitte lokaler og begrensede muligheter for kulturelle aktiviteter. Etableringen av nye lokaler til fritidsklubber må sees i sammenheng med etableringen av «Kultursenter» i bydelene. Det vil gi muligheter for en større bredde i tilbudet, bedre kvalitet, og tettere samarbeid med andre aktører, som andre kommunale enheter og frivillige organisasjoner. Det bør også etableres aktiviteter på nærskolene i større grad enn i dag, spesielt i de bydeler hvor man ikke skal etablere «Kultursenter», slik at tilbudet ikke blir for sentralisert.

Nye arenaer for fritidsklubber som ikke kan lokaliseres i Kultursenter skal utvikles i samråd med ungdommene i bydelen, og ulike typer løsninger bør vurderes. Noe av dagens eksisterende lokaler med en god lokalisering beholdes og utbedres hvis det er behov. Fritidsklubb tilknyttet skole er aktuelt dersom det er et lokale med tilstrekkelig størrelse som er lett tilgjengelig utenfra, og har tilgang til rom som er tilrettelagt for musikk, forming, matlaging og fysisk aktivitet.

Satsingsområde 3: Attraktiv midtby

Trondheim kommune skal sikre en arenautvikling som gjør midtbyen enda mer attraktiv, både som formidlingsarena og regional møteplass for kultur gjennom følgende:

- **Etablere kulturarenaer som har byomfattende, regional eller nasjonal status i Midtbyen.**

Etablering av kulturarenaer som har byomfattende, regional eller nasjonal funksjon bør skje i Midtbyen, og fortrinnsvis legges i nærheten av eksisterende kunst- og kulturinstitusjoner for å styrke eksisterende tilbud. Arealkrevende arenaer som det ikke er plass for i Midtbyen skal lokaliseres i de mest sentrumsnære bydelene som Nedre Elvehavn og Brattøra. Nyhavna kan være et aktuelt område for kulturarenaer på lenger sikt.

- **Etablere et dialogforum for utvikling av kulturarenaer i Midtbyen**

Trondheim kommune skal sammen med Citymanager og eksisterende arrangørforum (FARK, Tempo og City Management) arbeide med å utvikle innendørs og utendørs kulturarenaer i Midtbyen.

- **Styrke Torvet som byens storstue**

Torvet skal i den nye opparbeidelsen styrkes som byens og regionens naturlige storstue med fokus på hverdagsbruken, men også som et rom for større arrangement og seremonier. Det er viktig at rommet mest mulig er tilgjengelig for allmenheten.

- **Utvikle uterommet i Nye Leüthenhaven prosjektet til en kulturarena som gjenspeiler aktivitetene i området som Trondheim Kino, Byscenen, Trøndelag Teater og prosjektet «Vitenskapssenter Kalvskinnet»**

Den nye parken som planlegges i prosjektet Nye Leüthenhaven vil være et stort tilskudd for byens uterom. Her vil det være naturlig å se parkens funksjon opp mot det som skjer innenfor bygningene i området som Trondheim kino, Trøndelag Teater og Byscenen. Man bør også vurdere om det er mulig å realisere utendørsaktiviteter knyttet til prosjektet «Vitenskapssenter Kalvskinnet» i denne parken.

- **Tilrettelegge for realisering av planer for utvikling og styrking av kulturen på Kalvskinnet, Nedre Elvehavn og Brattøra**

Flere kulturaktører/institusjoner innenfor Midtbyen har utviklet planer for hvordan kulturens rolle/profil i bydelen kan styrkes. Trondheim kommune vil bidra til realisering av slike planer ved å tilrettelegge for dem og koordinere dem med kommunens egne prosjekt og planer i området.

- **Utvikle byrom som formidlingsarenaer for samtidskunst**

Tilrettelegging av utendørs arenaer for temporære kunst og arkitekturinstallasjoner kan skape byrom som endrer karakter over tid. Det vil også bidra til et spennende og variert bybilde hvor byens innbyggere kan møte nye tendenser innenfor kunst og arkitektur. Det vil gi fagmiljøene en mulighet for å vise seg frem. Brattøra vil være det første området som tilrettelegges med en slik arena. Her vil det være stor tilstrømming av folk, spesielt tilreisende og turister.

Foto: Wikimedia commons

Satsingsområde 4: Kunnskapsbyen

Trondheim kommune skal sikre en arenutvikling som bidrar til å styrke Trondheim sin posisjon som teknologi- og kunnskapsby gjennom følgende:

- **Styrke kommunens samhandling med utdannings-, kunst- og kulturinstitusjonene**

Hvis våre ambisjoner om å være en internasjonalt fremragende kunnskapsby i 2020 skal oppnås vil et tettere samarbeid med kunnskapsmiljøene være vesentlig, også når et gjelder kulturarenaer. Trondheim kommune vil samarbeide om dette med institusjonene gjennom eksisterende eller nye dialogfora. I slik fora vil viktige utbyggingsplaner som KAM-prosjektet (samling av kunst- arkitektur- og musikkutdanningen innenfor NTNU) og utbyggingsprosjekt til Studentersamfundet være tema. Hensikten er å koordinere dem opp mot byens øvrige planer for kulturarenaer som for eksempel Kulturskolens utviklingsplaner. Dialogfora bør også sikre at viktige festivaler som UKA og Isfit får gode vilkår i fremtiden.

- **Bidra til realisering av planene til «Vitenskapssenter Kalvskinnet»**

Utvikling av «Vitenskapssenter Kalvskinnet» er et viktig prosjekt for Trondheim fordi formidling av kultur står sentralt og fordi samlingene som de besitter er vesentlige. Sammen med Trondheim kommunes planer for Leüthenhaven kan dette styrke hele bydelens kunst og kulturprofil og bidra til en attraktiv midtby. Her vil kulturformidling og samhandling med kunnskapsinstitusjonene stå sentralt og vil være et viktig bidrag til videreutvikling av Trondheim som kunnskapsby. Prosjektet er også relevant i forhold til å utvikle byens realfaglige profil spesielt til barn og unge, og betydningsfull for oppvekstsektorens satsing på realfagene. I tillegg vil realiseringen av denne planen bidra til å frigjøre et viktig kulturbygg, Kongens gate 1 (gamle Norges Bank). Det kan også være aktuelt å vurdere kulturskolens plassering i sentrum opp mot dette område.

Økonomiske konsekvenser av handlingsdelen 2013–2016

Økonomiske konsekvenser av handlingsdelen skal revideres hvert år i forbindelse med det ordinære budsjettarbeidet. De fleste av tiltakene forutsetter annen finansiering i tillegg til kommunen (markert i tabellen). Trondheim kommune vil alltid legge en totalvurdering av prosjektet til grunn før det inngås avtaler

Tiltak	Kommentar	Forutsetter ekstern/ annen finansiering (Stat/fylke)	Handlingsdel 2013-2016			
			2013 Inves (I)/ Drift (D)	2014 Inves (I)/ Drift (D)	2015 Inves (I)/ Drift (D)	2016 Inves (I)/ Drift (D)
Kunst og kulturbyen						
Planlegge etablering av Kunsthall innen 2016	Egen sak om finansiering i 2013 (Bystyret). Nevnes i budsjett 2013.	x	700 000 (D)	500 000 (D)	500 000 (D)	
Utvikle produksjonslokaler for kunstnere	Gregus gate, leie arealet som kulturskolen har i dag (tverrfaglige produksjonslokaler)			160 000 (D)	160 000 (D)	160 000 (D)
	Bispehaugen paviljongene (tverrfaglige produksjonslokaler)		Utredes			
	Svartlamon Kunst- og næringsstiftelse, kjøp av tid (tverrfaglige produksjonslokaler)		300 000 (D)	300 000 (D)	300 000 (D)	300 000 (D)
	Olavshallens Lille Sal, kjøp av tid (tverrfaglige produksjonslokaler)		Forhandles			
	Produksjonslokaler for profesjonelle frilansmusiker		Utredes			
Tilrettelegge utendørs kulturarenaer	Pott hvert år til mindre tiltak. Liste over konkrete tiltak lages i 2013.			500 000 (I)	500 000 (I)	500 000 (I)
Ny bruk av Kongens gate 1 skal utredes	Avsatte midler til utredning fysisk og innholdsmessig	x		500 000 (I)		
«Artist in residence»-ordningen utvides	Vurdere muligheten for samarbeid med utdanningsinstitusjonene og Sør-Trøndelags fylkeskommune	x				150 000 (D)

Tiltak	Kommentar	Forutsetter ekstern/ annen finansiering (Stat/fylke)	Handlingsdel 2013-2016			
			2013 Inves (I)/ Drift (D)	2014 Inves (I)/ Drift (D)	2015 Inves (I)/ Drift (D)	2016 Inves (I)/ Drift (D)
Planlegge etablering av Litteraturhus	Styringsgruppen for litteraturhus er innvilget kr 300 000 per/år fra Kultur-fondet for etablering og utvikling av Litteraturhus	x	Kultur-fondet	Kultur-fondet	Kultur-fondet	
Tilrettelegge for en uavhengig visningsarena av film i regi av Filmcoop	Filmcoop er i dialog med Rosendal – utredes av aktørene.	x				
Tilpasning av Teaterhuset Avant Gardens (TAG) lokaler	TAG vurderer nye mer egnede lokaler derfor uavklart om det får noen økonomiske konsekvenser i denne planperiode	x				
Mulig etablering av Storbyhall utredes	Utredning, sak legges frem i løpet av våren 2013.	x	400 000 (D) til utredning og analyse			
Utendørs konsertarena for større konserter utredes	Utredning og derfor uavklart om det får noen økonomiske konsekvenser i denne planperiode. Sak legges frem i løpet av våren 2013.					
Utbygging av kunstmuseene utredes	Ikke noen økonomiske konsekvenser i denne planperiode.					
Kirker som kulturarenaer utredes	Utredes og derfor uavklart om det får noen økonomiske konsekvenser i denne planperiode					
Kulturplanlegging skal tas i bruk i alle større utbyggingsprosjekter som en integrert del av byutviklingen	Ikke noen økonomiske konsekvenser i denne planperiode					
Tilrettelegge og utvikle innendørs kulturarenaer	Budsjett for prosjektet "Nye Leüthenhaven" er lagt til Byutvikling					
Formidle lokaler til fritidskulturlivet	Del av FLOD prosjektet		2 800 000 (I) 750 000 (D)	750 000 (D)	750 000 (D)	750 000 (D)

Tiltak	Kommentar	Forutsetter ekstern/ annen finansiering (Stat/fylke)	Handlingsdel 2013-2016			
			2013 Inves (I)/ Drift (D)	2014 Inves (I)/ Drift (D)	2015 Inves (I)/ Drift (D)	2016 Inves (I)/ Drift (D)
Bydelene						
Utvikle felles kulturarenaer «Kultursenter» i bydeler med lokalsenterfunksjon	Utredning som omfatter hele byen.					
"Kultursenter" i Østbyen	I Østbyen utreds etablering av «Kultursenter» som bør innholde tilbud som i regi av Trondheim kommunale kulturskole (TKK), biblioteket og Kulturenheten. «Kultursenteret» skal tilrettelegges for sambruk med fritidskulturlivet. Det er derfor uavklart hvilke økonomiske konsekvenser det får i denne planperiode. Tallene her gjelder etablering av bydelsbibliotek.	x	500 000 (D)	4 000 000(D)	4 000 000(D)	4 000 000(D)
"Kultursenter Saupstad/Kolstad"	Det utredes hvordan det kan etableres et «kultursenter» på Saupstad/Kolstad med utgangspunkt i eksisterende kulturarenaer, Trondheim kommunale kulturskole og fritidskulturlivet. Det er derfor uavklart hvilke økonomiske konsekvenser det får i denne planperiode	x	500 000 (D)	200 000 (D)	300 000 (D)	250 000 (D)
Utvikle "Kultursenter" på Risvollan	Det utredes hvordan det kan etableres et «kultursenter» på Risvollan i forbindelse med etablering av nytt helse- og velferdssenter og barnehage samt eksisterende bydelsbibliotek. Prosjektet er på reguleringsplanstadiet og kostnadene for dette vil belastes når selve byggingen starter. Det er derfor uavklart hvilke økonomiske konsekvenser det får i denne planperiode			200 000 (D)	300 000 (D)	250 000 (D)

Tiltak	Kommentar	Forutsetter ekstern/ annen finansiering (Stat/fylke)	Handlingsdel 2013-2016			
			2013 Inves (I)/ Drift (D)	2014 Inves (I)/ Drift (D)	2015 Inves (I)/ Drift (D)	2016 Inves (I)/ Drift (D)
Tilrettelegging og forbedre tilgjengeligheten i kommunale arenaer	Fysiske strakstiltak i kommunale lokaler og lokaler definert som «kultursenter» slik at man raskest mulig for tilrettelagt arenaer som er gode, både til aktiviteter og fremføring. Potten for fysiske strakstiltak skal disponeres av kommunaldirektør for kultur og næring. Liste over konkrete tiltak lages i 2013.	x			500 000 (I)	500 000 (I)
Attraktiv midtby						
Etablering av kulturarenaer som har byomfattende, regional eller nasjonal status bør lokalisere til Midtbyen	Ikke noen økonomiske konsekvenser i denne planperiode.					
Styrke Torvet som byens storstue	Budsjett for dette er lagt til Byutvikling					
Utvikle uterommet i Nye Leüthenhaven prosjektet til en kulturarena som gjenspeiler aktivitetene i området som Trondheim Kino, Byscenen, Trøndelag Teater og prosjektet «Vitenskapssenter Kalvskinnet»	Budsjett for dette er lagt til Byutvikling					
Tilrettelegge for realisering av planer for utvikling og styrking av kulturen på Kalvskinnet, Nedre Elvehavn og Brattøra	Ikke noen økonomiske konsekvenser i denne planperiode.	x				

Tiltak	Kommentar	Forutsetter ekstern/ annen finansiering (Stat/fylke)	Handlingsdel 2013-2016			
			2013 Inves (I)/ Drift (D)	2014 Inves (I)/ Drift (D)	2015 Inves (I)/ Drift (D)	2016 Inves (I)/ Drift (D)
Kunnskapsbyen						
Bidra til realisering av planene til «Vitenskapssenter Kalvskinnet»	Økonomiske konsekvenser i denne planperiode er uavklart.	x				
Styrke kommunens samhandling med utdannings-, kunst- og kulturinstitusjonene	Ikke noen økonomiske konsekvenser i denne planperiode.					
		Sum investeringer (I)	0	1 500 000	2 000 000	1 500 000
		Sum drift (D)	3 150 000	7 110 000	7 310 000	6 860 000
		Sum totalt	3 150 000	8 610 000	9 310 000	8 360 000

TRONDHEIM KOMMUNE

Rådmannen

NOTAT

Vår referanse

11/52563-99 (229441/12)

Vår dato

09.11.2012

Til: Bystyret

Fra: Rådmannen

Tilleggsnotat kommunedelplan for kulturarenaer Bystyret 06.12.2012

På bakgrunn av bestilling fra Kultur, Idretts- og Friluftslivskomiteen ble rådmannen bedt om å levere et tilleggsnotat med utdypinger på følgende områder (fet skrift):

- 1. Det er behov for å formulere klarere og større ambisjoner for utvikling av kulturarenaer i perioden 2012 -2024.**

En kommunedelplan er en strategisk plan med en operativ funksjon. En kommunedelplan skal forholde seg til økonomiske rammer som er realistiske og gjennomførbare. Planens kostnader skal være konkretisert i handlingsdelen og kvalitetssikret av økonomistaben. For en ansvarlig kommune er det et overordnet mål å sikre at ambisjonsnivået i tema- og kommunedelplaner ikke blir høyere enn den økonomiske handlingsevne. I all planlegging er det et mål å sikre økonomisk realisme i planvedtaket.

Kommunedelplaner skal ha sterk forankring i den overordnede Kommuneplanens samfunnsdel 2009-2020 som er kommunens visjonære plan. Frem mot 2020 skal all kommunal planlegging i Trondheim kommune, både samfunns- og arealplaner, bygge på de styringssignaler som er gitt i kommuneplanens samfunnsdel.

Modellen under er en visualisering av de ulike planenes ambisjoner for utvikling av kulturarenaer i perioden 2012-2024:

Kommuneplanens samfunnsdel 2009- 2020

(Under er tre av de fire hovedvisjonene i kommuneplanens samfunnsdel beskrevet i fet skrift. Deretter beskrives de mål som er relevante i forhold til kommunedelplanen for kulturarener)

**Trondheim skal i 2020 være en internasjonal
anerkjent teknologi- og kunnskapsby.**

- Kunst- og kulturinstitusjoner og uavhengige kulturutøvere er en kreativ kraft som må få muligheter til å utvikle sin rolle som selvstendig aktør og tilbyder av opplevelser, og som en viktig partner i samfunnsutviklingen.
- Kunst og kulturinstitusjoner skal være alternative læringsarenaer for livslang læring
- Kommunen vil bidra til å styrke kunst- og kulturinstitusjonene som kreativ kraft i regionutviklingen, og øke mulighetene for næringsutvikling, kompetanseøkning, forskning og formidling
- Legge til rette for at nyutdannede kandidater ser byen som en attraktiv by å bosette seg i

Trondheim skal i 2020 være en bærekraftig by, der det er lett å leve miljøvennlig.

- Bidra til minsket transportbehov i regionen ved rett lokalisering både av boliger, arbeids- og besøksintensive virksomheter

Trondheim skal i 2020 være en inkluderende og mangfoldig by.

- Tilrettelegge for at utvikling av kulturarener blir en sentral del av byutviklingen
- Tilrettelegge for utvikling av kultur- og fritidstilbud som avspeiler mangfoldet i befolkning
- Bidra til å styrke Midtbyen som identitetsbærere for hele byens befolkning
- Styrke Midtbyen som regionens viktigste handels- og kultursentrum
- Tilrettelegge for at byens befolkning skal kunne møte ulike kulturuttrykk og utvikle sin kulturkompetanse gjennom hele livet
- Utvikle nærmiljøet i bydelene sammen med innbyggerne, næringslivet og frivillige organisasjoner

Kommunedelplan for kulturarener 2012-2024 - ambisjoner**Kunnskapsbyen**

- I 2024 er det utviklet et antall nye kulturarener i tilknytning til kunnskapsmiljøene som har bidratt til at Trondheim er en internasjonal anerkjent teknologi- og kunnskapsby

Bydelene

- I 2024 skal alle større bydelene med lokalsenterfunksjon ha et "Kultursenter" slik at byens innbyggere har tilgang på gode og tilgjengelige kulturarener i nærmiljøet

Kunst og kulturbyen

- I 2024 skal utvikling av kulturarener være en sentral og naturlig del av byutviklingen
- I 2024 skal Trondheim ha økt antall kulturarener med nasjonal status
- I 2024 er Trondheim en attraktiv by for kunstnere med arenaer av høy kvalitet

Attraktiv midtby

- I 2024 er Midtbyen regionens viktigste kultur og handelssentrum og alle kulturarener med nasjonal og regional funksjon er lokalisert her
- I 2024 er kulturklyngene på Nedre Elvehavn, Brattøra og Kalvskinnet styrket

2. En større andel av statlige kulturmidler, samarbeid med private aktører samt salg av eksisterende eiendom kan øke rammene for hvilke kulturarenerprosjekter som kan gjennomføres. Disse mulighetene må konkretiseres og beskrives nærmere og en plan for å utløse disse finansieringskildene må utarbeides.

Det er fire ulike finansieringsmåter som kan utnyttes bedre når de konkrete tiltakene skal gjennomføres.

- Vurdere salg av kommunale eiendommer og avvikling av eksisterende husleieforhold
- Øke Trondheims andel av statlige og regionale midler til kulturarener.
- Bruk av offentlig - privat samarbeid (OPS) i forbindelse med utvikling av kulturarener
- Samordne planlegging og utbygging av kulturarener med utbyggingen av lokaler for andre kommunale tjenestetilbud i bydelene

Finansieringen av det enkelte prosjekt vil kunne være en kombinasjon av flere av disse. Kultursenter på Saupstad-Kolstad er et godt eksempel. Her er Trondheim kommune i startfasen av et områdeløft hvor statlig støtte er en del av finansieringen. Det ligger også godt til rette for et samarbeid med fylket i forbindelse med en evt. bygging av ny videregående skole. I tillegg kan et samarbeid med private aktører i området være aktuelt. I dette prosjekt bør man også vurdere å avvike eksisterende husleieforhold gjennom flytting av kommunale tilbud.

Risvollan er et annet eksempel hvor Trondheim kommune planlegger en ny regulering av sentrumsområdet, inkludert et nytt helse- og velferdssenter og en ny barnehage. I helse- og velferdssenteret planlegges arenaer for fremføring av ulike kulturuttrykk i tillegg til aktivitetsrom tilpasset forskjellige fritidsaktiviteter. Barnehagen planlegges også med en mindre arena for fremføring. I bydelen har kommunen fra før et bydelsbibliotek i leide lokaler. Det betyr at man på

Risvolla kan vurdere å etablere bydelsbiblioteket i kommunale lokaler iht. planens intensjoner om å eie i stedet for å leie. Her kan man også planlegge en samlokalisering av en arena for fremføring og aktivitet som både helse- og velferdssenteret, barnehagen, kulturskolen og fritidskulturlivet kan bruke. Det vil også være mulig å legge helse- og velferdssenterets kafé i tilknytning til biblioteket slik at det blir naturlig for flest mulig å besøke den. Totalt sett vil dette kunne gi en bedre utnyttelse av de samlede midlene til investering og drift. Dette vil også være et prosjekt som det kan være aktuelt å søke eksterne midler til.

Et tredje eksempel er Østbyen hvor det foreligger et politisk vedtak om å etablere et bydelsbibliotek og kulturskoletilbud. Her er det mange store private utbyggingsprosjekter under planlegging og realisering. I uforpliktende samtaler med utbyggere i området får vi signaler om at de kan være interessert i å få inn offentlige virksomheter i deres anlegg. Det er tilsvarende store utbyggingsplaner for Ladeområdet hvor en dialog med private utbyggere også vil være interessant. Det vil også være aktuelt å søke støtte til disse prosjektene .

Trondheim kommune vil ha ulike roller i realiseringen av de forskjellige satsingene. Hvert prosjekt vil i tillegg ha flere ulike muligheter for finansiering. Det vil avhenge av forhold som hvor det lokaliseres, type rom, ulike samarbeidspartnere m.m. Eksempelvis vil "Vitensenter Kalvskinnet" være en satsing hvor kommunen først og fremst er en tilrettelegger, og bruker av arenaen – ikke medfinansier. Det samme gjelder Studentersamfundet og KAM-prosjektet.

3. Mer konkret oppfølging av politisk vedtak "Handlingsprogram for kunst 2010 -2013"

Følgende er en kort beskrivelse av satsingsområdene og tiltak fra Handlingsprogram for kunst 2010 -2013 som er relevante for kommunedelplanen for kulturarenaer samt hvordan disse følges opp i kulturarenaplanen.

Satsingsområde 1: Arenautvikling

- Utarbeide plan for utvikling av produksjons- og formidlingsarenaer for det profesjonelle kunst- og kulturområdet
 - Planer for kulturell infrastruktur inngår som et sentralt element i byplanleggingen *I arenaplanen følges det opp i kulepunkt 1 under satsingsområde 1. Kunst og kulturbyen (Ta i bruk kulturplanlegging i alle større utbyggingsprosjekter som en integrert del av byutviklingen).*
 - Innen enkelte fagmiljøer (film, litteratur, visuell kunst, scenekunst) er det behov for nye arenaer *I arenaplanen følges det opp under kulepunkt 2, 3, 4, 5, 6, 8 og 9 under satsingsområde 1. Kunst og kulturbyen (Ny bruk av Kongensgate 1, Etablering av Kunsthall, Utvide Artist in residence-ordningen, Planlegge etableringen av Litteraturhus, Tilrettelegging for visning av film, Utvikle produksjons- og fremføringslokaler for kunstnere og Tilpasning av Teaterhuset Avantgardens lokaler)*
 - Utvikle arbeidsplasser for kunstnere innen alle uttrykk, gjerne tverrfaglige *I arenaplanen følges det opp under kulepunkt 2 og 8 under satsingsområde 1. Kunst og kulturbyen (Ny bruk av Kongensgate 1, Utvikle produksjons- og fremføringslokaler for kunstnere)*

- Videreføre arbeidet mot etablering av kunsthall i Trondheim
I arenaplanen følges det opp under kulepunkt 3 under satsingsområde 1. Kunst og kulturbyen (Planlegge etablering av Kunsthall innen 2016)

Satsingsområde 3: Kunst og offentlig rom

- Legge til rette for at byens uterom skal gi gode muligheter for presentasjon av temporære kunstprosjekter
I arenaplanen følges det opp under kulepunkt 6 under satsingsområde 3. Attraktiv midtby (Utvikle byrom som formidlingsarena for samtidskunst)

Satsingsområde 4: Kunst og kultur som motor i regionalt samarbeid

- Videreutvikle felles produksjonsarenaer for kunst og kulturnæringer
I arenaplanen følges det opp under kulepunkt 8 under satsingsområde 1. Kunst og kulturbyen (Utvikle produksjons- og fremføringslokaler for kunstnere, gjerne tverrfaglige)

Satsingsområde 5: Styrke det internasjonale samarbeidet

- Etablere utvekslingsordninger og artist in residence-ordninger i tilknytning til festivalprofilering, produksjons- og formidlingsarenaer
I arenaplanen følges det opp under kulepunkt 4 under satsingsområde 1. Kunst og kulturbyen (Utvide Artist in residence-ordningen)

- 4. Planen setter som forutsetning at kultursektorens nåværende rammer ikke skal økes utover den generelle veksten i kommuneøkonomien. Det bes om at mulighetene for og konsekvensene av en sterkere prioritering av kulturfeltet i tråd med det nasjonale kulturløftet også utredes som et alternativ.**

En økonomisk vekst utover det som følger av den generelle veksten i kommuneøkonomien vil ha tre mulige kilder. Det kan skje gjennom økte statlige bevilgninger, gjennom økte bidrag fra private aktører eller ved at andre deler av kommunens aktivitet reduseres tilsvarende. Som beskrevet tidligere i notatet arbeides det aktivt med begge de to første mulighetene, men det er vanskelig å si noe konkret om sannsynlighet for å lykkes. Det som er sikkert er at dette alltid vil dreie seg om tilskudd som er øremerket og direkte målrettet mot konkrete tiltak/prosjekt. Det vil slik sett først og fremst kunne endre prioritet og rekkefølge i realisering av allerede vedtatte prosjekt. En forskyvning av midler fra andre deler av kommunen er alltid mulig, men det fordrer nødvendigvis et politisk vedtak og må som sådan være en del av bystyrets budsjett- og planbehandling.

Rådmannen vil også presisere at de planer og tiltak som er skissert innenfor rammen av denne planen har et økonomisk og framdriftsmessig omfang som overskrider det som er realiserbart innenfor dagens økonomi. Det innebærer at den viktigste oppgaven planen legger opp til er en prioritering av de ulike tiltakene i forhold til framdrift og rekkefølge. Det innebærer også at en endring i de økonomiske forutsetningene vil gi en tilsvarende forsering av en vedtatt prioriteringsrekkefølge.

Rådmannen har gjennom listen over prioriterte tiltak valgt ut et antall prosjekter som man skal begynne å utrede/planlegge nærmere så snart vedtak om planen er gjort. Det har ikke vært aktuelt for rådmannen å starte dette arbeid før det foreligger et vedtak fra politisk nivå. I tillegg forutsetter flere av tiltakene i planen at kulturområdet skal arbeide tett med oppvekst, helse- og omsorg, byutvikling og private utbyggere. Flere av de prosessene er allerede i gang og der må vi

komme på banen før det er for seint, eks. områdeløft Saupstad/Kolstad, arenaer i Østbyen (Lade, Ranheim), nye reguleringsplaner for bydelssentrum med lokalsenterfunksjon som på Flatåsen og Risvollan. Det er også knyttet usikkerhet til hvor store rammer det enkelte prosjekt vil kreve ettersom det krever en nærmere utredning/detaljering av prosjektet.

Det er også nødvendig å starte opp og jobbe med flere prosjekter parallelt fordi prosjektene er i forskjellige faser i prosessen og det er sannsynlig at noen prosjekter ikke blir noe av, eller stopper opp m.m. Det vil være uheldig hvis vi prioriterer sterkere og konsentrerer oss om færre prosjekter i starten fordi da risikerer vi at det ikke blir noe av prosjektene, samtidig som vi ikke har fulgt opp de prosessene som uansett har gått.

Morten Wolden
kommunaldirektør for kultur og næring

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Saksprotokoll

Utvalg: Bystyret
Møtedato: 31.01.2013
Sak: 3/13

Tittel: **Saksprotokoll: Kommunedelplan for kulturarenaer**

Resultat: Behandlet
Arkivsak: 11/52563

VEDTAK:

Bystyret vedtar Kommunedelplan for kulturarenaer 2012 -2024, handlingsdel 2012 -2016, med følgende endringer og tillegg:

- *Ambisjon for 2024*
 1. det er utviklet et antall nye kulturarenaer i tilknytning til kunnskapsmiljøene som har bidratt til at Trondheim er en internasjonalt anerkjent teknologi og kunnskapsby
 2. Det er lagt til rette for et mangfoldig kunst- og kulturtilbud. Dette forutsetter at det frie kulturlivet utenfor de store og offentlige institusjonene blir lokalisert slik at de kan utvikle seg fritt og selvstendig med sin egen profil.
 3. alle større bydeler med lokalsenterfunksjon skal ha et "Kultursenter" slik at byens innbyggere har tilgang på gode og tilgjengelige kulturarenaer i nærmiljøet
 4. utvikling av kulturarenaer skal være en sentral og naturlig del av byutviklingen
 5. Kultur som strategi og virkemiddel skal vektlegges i arbeidet med levekårsutjamning. Det må derfor innarbeides målrettede kulturtilbud tilpasset ulike brukergrupper i utviklingsplanene for kunst og kultur. Økt deltakelse i kunst og kulturaktiviteter gir bedret livskvalitet. Det må legges til rette for at mennesker med nedsatt funksjonsevne lettere kommer seg til kulturarenaen.
 6. Trondheim skal ha økt antall arenaer med nasjonal status
 7. Trondheim er en attraktiv by for kunstnere med arenaer av høy kvalitet
 8. Midtbyen er regionens viktigste kultur og handelssentrum og alle kulturarenaer med nasjonal og regional funksjon er lokalisert her
 9. Kulturklyngene blant annet på Nedre Elvehavn, Brattøra og Kalvskinnet er styrket.
 10. Trondheim har etablert en storbyhall for store innendørs arrangementer i samarbeid med offentlige og private aktører.
- *Lokaler for produksjon og fremføring*
 11. Cirka teaters utviklingsprosjekt for etablering av et produserende og interaktivt scenekunsthuss for barn og andre på Nyhavna utredes
 12. Religiøse bygg som kulturarenaer utredes
 13. Senter som samler flere aktører på tvers av kunstformer og kulturnæringene er velegnet når det gjelder organisering av produksjons og framføringsarenaer. Dette forutsettes forankret i kulturlivets og brukernes eget behov
- *Bydelene*

14. Etablering av kultursenter i bydelene er en prioritert oppgave i planperioden. Det legges fram en sak som beskriver behovet i bydelene med prioritering av prosjektene
1. En rekke private og ideelle organisasjoner driver kulturskoletilbud. Kommune må bidra til at også disse har egnede lokaler

Det forutsettes at tidligere aktuelle vedtak innarbeides i planen.

FLERTALLSMERKNAD 1 – H, Ap, MDG, V, FrP, R, KrF, Sp, SV, PP:

Kommunedelplanen for kulturarenaer er resultatet av et grundig og godt arbeid der en ser utviklingen av kulturarenaer som en del av den generelle byutviklingen. Planprosessen har vektlagt dialog med kulturmiljøene. Denne dialogen må ivaretas også underveis i planperioden.

Arealplanen synliggjør Trondheims ambisjoner når det gjelder kunst og kultur og vil være et godt redskap for planlegging og drift av nye og eksisterende kulturarenaer.

Bydelsperspektivet i planen er svært viktig for byens befolkning og bør i sterk grad prege utviklingen i årene som kommer. Videre bør det i større grad satses på produksjonslokaler både for profesjonelle, semiprofesjonelle og fritidskulturlivet. Dette er en viktig forutsetning for at Trondheim skal bli en attraktiv by når det gjelder alle former for kulturell virksomhet, en by der kunst og kultur i alle sammenhenger har en sentral posisjon.

FLERTALLSMERKNAD 2 – H, Ap, MDG, V, KrF, Sp, SV, FrP, PP:

En eventuell ny storbyhall, som et element i utviklingen av Trondheim som kunnskapsby, vil påvirke byutviklingen i stor grad. I forbindelse med lokalisering må samarbeid med de høyere utdanningsinstitusjonene og utforming og utsmykking av utearealene utredes.

FLERTALLSMERKNAD 3 – H, Ap, MDG, V, Sp, KrF, SV, PP, R:

Det er avgjørende å ta utgangspunkt i de enkelte kunst og kulturmiljøenes synspunkt når kulturarenaer skal etableres og utvikles. Arenaene må fungere både identitetsskapende, publikumstiltrekkende og bransjestimulerende

FLERTALLSMERKNAD 4 – H, Ap, MDG, V, KrF, Sp, SV, FrP, PP:

Det er et mål at Litteraturhuset skal etableres i 2013. Uavhengig av litteraturhusets lokalisering er det en forutsetning at litteraturhuset organiseres som en uavhengig organisasjon med forankring i litteraturmiljøet.

FLERTALLSMERKNAD 4 – SV, Ap, KrF, V, PP, R, H:

Profesjonelle frilansmusikere er en viktig gruppe for musikkmiljøet i Trondheim. Dette er en gruppe som har behov for tilgang til lydisolerte øvingsrom og produksjonslokaler, gjerne i arbeidsfellesskap etter modell av Lademoen Kunstnerverksteder, og som ikke dekkes gjennom økt satsting på bandrom o.l..

FLERTALLSMERKNAD 5 – SV, Ap, V, MDG, R:

Som en del av oppfølgingen av Kommunedelplan for kulturarenaer er det viktig at dette blir tatt hensyn til, f.eks. som en del av videreutviklingen av aktiviteter ved 'Svartlamon kultur- og næringsstiftelse (SKN)'.

Behandling:

Aage Borrmann (Ap) foreslo:

Nytt strekpunkt 5 under kulepunkt Ambisjoner for 2014:

-Kultur som strategi og virkemiddel skal vektlegges i arbeidet med levekårsutjamning. Det må derfor innarbeides målrettede kulturtilbud tilpasset ulike brukergrupper i utviklingsplanene for kunst og kultur. Økt deltakelse i kunst og kulturaktiviteter gir bedret livskvalitet.

Hilde Opoku (MDG) fremmet følgende tillegg til Borrmanns forslag:

Det må legges til rette for at mennesker med nedsatt funksjonsevne lettere kommer seg til kulturarenaen.

Ottar Michelsen (SV) fremmet følgende merknad på vegne av SV:

Profesjonelle frilansmusikere er en viktig gruppe for musikkmiljøet i Trondheim. Dette er en gruppe som har behov for tilgang til lydisolerte øvingsrom og produksjonslokaler, gjerne i arbeidsfellesskap etter modell av Lademoen Kunstnerverksteder, og som ikke dekkes gjennom økt satsting på bandrom o.l.. Som en del av oppfølgingen av Kommunedelplan for kulturarenaer er det viktig at dette blir tatt hensyn til, f.eks. som en del av videreutviklingen av aktiviteter ved 'Svartlamon kultur- og næringsstiftelse (SKN)'.

Votering:

Innstillingen pkt 1-8 ble enstemmig vedtatt.

Innstillingen pkt 9 ble vedtatt mot 2 stemmer (2R).

Borrmanns forslag ble enstemmig vedtatt.

Opokus tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt

FrP, R, KrF, Sp, SV og PP sluttet seg til flertallsmerknad 1.

KrF, Sp, SV, FrP og PP sluttet seg til flertallsmerknad 2.

Sp, KrF, SV, PP og R sluttet seg til flertallsmerknad 3.

KrF, Sp, SV, FrP og PP sluttet seg til flertallsmerknad 4.

Ap, KrF, V, PP, R og H sluttet seg til SVs merknad med unntak av siste bisetning.

Ap, V, MDG og R sluttet seg til SVs merknad med siste bisetning.

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

